

Si acceptem que aquest és el pinyol bàsic del lul·lisme, sembla que, per coherència, també veurem que la creació intel·lectual bàsica de mestre Ramon Llull no consisteix en cap 'vernacularització', per la senzilla raó que la versió original d'aquella filosofia o teologia és l'oferta en llengua catalana, i que en aquest cas, si de vernacularització es pot parlar, aquesta es trobaria en les possibles traduccions tant en llatí com en àrab.

En canvi, si no m'erro, podria ésser un cas perfecte de 'vernacularització', el text d'Arnau de Vilanova, intítulat *Confessió de Barcelona*, escrit en català pel mateix autor a fi d'informar el rei Jaume II de la seva proposta de preveure que el màxim Anticrist ja hauria començat la seva feina entorn el 1366 i de tota la subsegüent controvèrsia amb els professors de teologia de París i amb els 'thomatiste' fins al darrer d'aquests, fra Martín d'Ateca, ja tocant o dins el 1305. Tothom sap que el *De adventu Anticristi*, escrit el 1297 i presentat al canceller de la Universitat, Pere de Sant Omer, provocà un autèntic tràngol teològic, acabat amb sentència del bisbe, desqualificant l'opuscle arnaldià per 'temerari', i la polèmica amb els professors de la Facultat Teològica de París, i amb els dits 'Thomatistae', tant de Girona com de Marsella i amb l'esmentat Martín de Ateca. La *Confessió de Barcelona*, de juliol del 1305, escrita pel mateix mestre i copiada pel notari, ens permet de conèixer elements de la dita controvèrsia, de més a més, en català, cosa que converteix la *Confessió...* en un autèntic exercici de 'vernacularització'. És veritat que el prof. Mensa evita ficar-se en llibres de teologies, però proporciona els corresponents elements de judici, com les profecies d'altri, en què mestre Arnau recolzava la seva, i la divisió de la història mundial en set etapes, segurament inspirada, si no copiada de Pèire Joan (Petrus Iohannis) Oliu, les sisena i setena de les quals serien presidides per les malvestats de l'Anticrist.

Això no vol dir de cap manera que les pàgines dels professors Pereira i Mestre, no siguin enriquidores en informar sobre l'aportació dels actuals estudiosos de la filosofia medieval en fixar-se en el fenomen de la 'vernacularització i fer-ne l'objectiu de llurs estimulants estudis.

Antoine Calvet ens informa de traduccions a l'occità i al francès de títols alquímics atribuïts durant els segles XIV i XV a mestre Arnau de Vilanova (71-79) i Alejandro Coroleu ens porta a París, a Barcelona i a València en el pas del segle XV al XVI i ens recorda l'activitat editora d'obres de Ramon Llull per obra d'humanistes entre els quals destacava Jacques Lefebvre d'Étaples (71-79); per la seva banda, Xavier Renedo ens regala un menjar exquisit: la teoria de Francesc Eiximenis en el *Dotzè del Crestià* sobre la connexió entre les característiques i valors de la vida civilitzada i les possibilitats que proporciona la vida en ciutat (81-109). Per la seva banda, Lluís Cabré i Montserrat Ferrer, ens desvelen secrets del protohumanisme català sota Joan I i Violant de Bar donant-nos a conèixer alguns dels llibres que els arribaren de la casa reial francesa (217-230); també inclouen notícia de la biblioteca del filòsof i alquimista Guillem Sedacer, que constava de trenta-sis volums, que Joan I rescatà, entre els quals hi havia un mapamundi (226). Jaume Riera i Sans ens ofereix el text català de *Lo breviari de Baracan lo philòsof en regiment d'alberch*, títol abreujat en *Regiment d'alberch* (308-311), traduït de l'àrab o de l'hebreu, després d'haver identificat sota el nom de Baracan, el primitiu de l'autor neopitagòric en grec com el de Brison (Brysson) (304).

A mi personalment les dites importants informacions m'han ajudat a posar-me al dia, també en tema de d'intercanvis entre català i hebreu, que ja no són 'vernacularitzacions'. Així, doncs, Grans Gràcies!

Josep Perarnau

Roser SABANÉS GONZÁLEZ, *Els Concilis ilerdenses de la província eclesiàstica tarraconense a l'Edat Mitjana (546-1460)* (Col·lecció Estudis, 52), Barcelona, Fundació Noguera, 350 pp.

Una tesi doctoral sobre els concilis provincials tarraconenses celebrats a Lleida és necessàriament benvinguda, car una tesi doctoral sempre promet algun creixement de les nostres

coneixences, fins ara per força limitades al títol de Manuel Guallar Pérez, *Los Concilios Tarraconenses celebrados en Lérida (siglos XI-XV)*, del 1975; en les pàgines que ens ocupen trobem aplec de totes les informacions proporcionades per publicacions anteriors sobre els concilis provincials esmentats. No cal dir que si les noves informacions completessin el nostre coneixement d'aquells concilis a base de fonts encara ara inèdites, serien doblement benvingudes.

En aquest pla de les possibles fonts inèdites no trobem (si no ens hem equivocat) en el llibre de la doctora Sabanés, cap referència al concili lleidetà dels primers anys del segle XIV, conegut de Guallar, que no en veu clara la data del 1304 (181-183), data que sembla impossible per a Arnau de Vilanova, al metropolità i bisbes del qual s'hauria adreçat mestre Arnau. Ell mateix deixà constància de la seva intervenció en la cèlebre *Confessio Ylerdensis de spurcitiis pseudo religiosorum*, conservada en un dels volums manuscrits de la Biblioteca Apostòlica Vaticana, el Vaticanus latinus 3824, ff. 175a-174d.

El títol ja ens permet de saber que el mestre hi devia proposar i d'alguna forma demanar (o potser fins i tot exigir) als bisbes de la província eclesiàstica decisions importants per a la reforma cristiana de la vida de l'Església de la Corona catalanoaragonesa; el text ens diu que ell mateix va llegir la seva intervenció, i un servidor em limito a transcriure-la del foli 175a-b del còdex manuscrit acabat d'esmentat:

“Quoniam Scriptura sacra testatur quod uirtuosum est perstringere malicie murmur in illis potissime, qui sana dicta non solum utilia sed etiam necessaria Ecclesie lacerare nituntur atque discerpere sine freno, propterea, ne quisquam spiritu maligno uexatus, absente me, possit in auribus maiorum dicta mea superseminando zizaniam deprauare, uolens ego, magister Arnaldus de Villa noua progredi cum splendore catholice ueritatis, coram uobis, reuerendis patribus domino Roderico, Dei gratia episcopo Terrachone, ceterisque coepiscopis et comprouincialibus uestris presentibus, confiteor me dixisse et idipsum de presenti asserere, quod Spiritus Sanctus, cuius moderamine Christi Ecclesia gubernatur, ad cautelam prenunciet in reuelationibus Scripturarum sacrarum, maxime pastoribus et custodibus gregis Dei, [f. 175b] quod modernis temporibus multiplicabuntur per drachonis astutiam siue demonis, in quibusdam statibus regularibus non tantum pseudo religiosi, sed etiam pseudo apostoli uel precones euangelice ueritatis. I ja cap al final tornem a trobar afirmació de detalls no menys importants: “Et ne dicta mea presentialiter hic proposita coram uobis et lecta possint per aliquem aduersarium truncari, peruerti uel aliquo qualiter uiciari, supplicando requiro specialiter uos, reuerendum patrem dominum Rodericum, archiepiscopum memoratum...”.

Per a un concili provincial de la Tarraconense el punt més important seria la proposta de reforma en serietat de la vida cristiana, cosa de la qual la *Confessio Ilerdensis* presenta una riquesa difícilment igualable.

La doctora Sebanés hi té camp per a córrer. Hi pot ésser ajudada pel recentíssim article del prof. Dr. Jaume Mensa i Valls, *Observacions crítiques sobre la Confessio Ilerdensis d'Arnau de Vilanova i transcripció d'una lletra seva desconeguda adreçada al rei Jaume II*, dins “Revista Catalana de Teologia”, 38/2b (2013), 1161-1193.

Josep Perarnau

Jaume MENSA I VALLS, *Arnau de Vilanova i les teories medievals de l'amor* (Cristianisme i Cultura, 73), Barcelona, Editorial Cruïlla 2012, 260 pp.

En tenir aquest llibre a les mans i encetar-ne la lectura, la primera cosa que acapara l'atenció del lector és la condícia amb què l'autor li col·loca davant els ulls els precedents de l'estu-